

Feltrapport fra rejsen til Nordøstgrønland sommeren 1995

Rejsens formål:

At istandsætte Nanoks ældste hovedstation beliggende på sydkysten af Hochstetter Forland, en halv snes kilometer vest for Kap Rink.

At registrere det på Sandodden eksisterende materiel af historisk interesse, med henblik på at etablere en historisk samling på og omkring Sandodden som kan belyse, dels fangstmandstiden (1908-1960), dels den tidlige patruljetid.

At følge op på de seneste års ekspeditioner, således at de opnåede resultater (Loch Fyne, Zackenberg, Moskusheimen istandsat, Sandodden forsynet) ikke smuldrer bort.

Da omstændighederne tvang os til at ændre vore planer, blev det første delmål ikke nået, i stedet renoveredes en tidligere norsk fangststation, Ny Jonsbu, mens de to sidste delmål til fulde blev nået.

Vi har et mål på længere sigt om at restaurere Alabama. Vi har i år indledt et lovende samarbejde med Nationalmuseet i Nuuk og vi forventer bl.a. at nå til en aftale vedrørende omfanget af en sådan restaurering, således at stedet bevares historisk korrekt.

Ekspeditionens formøde blev i år delt i to, idet vi først mødtes hos Søren på Søballehus ved Vejle for at få deltagerantal og navne på plads. Det var meget interessant at se og bo på denne veldrevne og gæstfrie skole, og i løbet af aftenen blev det vedtaget, at deltagerne i årets Nanokeekspedition skulle være følgende: Martin Reenberg, tidligere Sirius, Jens Schultz, tidligere eksp.deltager, Bent Zwergius, tidligere Sirius.

De krævede kendskab til sikkerhedsforanstaltninger, at deltagerne skal have et solidt arktiske forhold, er opfyldt.

Det næste formøde afholdtes hos Mogens Graae ved Frederikshavn og havde til formål at samle deltagerne og præsentere dem for det nye Sirius-personel, således at vi kender hverandre når vi mødes på Kysten. På mødet diskuterede vi bl.a. økonomi, og da Kompagniet i år er i den usædvanlige situation at have tilstrækkelige økonomiske midler til rådighed, besluttedes det at indkøbe i stk. nødsender (obligatorisk udstyr), således at vi i fremtiden kan undgå at skulle låne os frem på dette punkt.

25. - 27. juli:

Afrejse Kbh. kl. 19.45, landede i Keflavik på Island i tåge og let regn, bus til Reykjavik og indkvartering. Traf aftaler med Sirius, og næste morgen afgang fra Reykjavik civile lufthavn direkte

til Constable Pynt. Derved sparede vi Kompagniet dels bussen Reykjavik - Keflavik, dels indenrigsflyet Keflavik - Akureyri.

Landede på Daneborg efter en smuk tur, hvor ganske særligt Staunings Alper tegnede sig flot.

Venlig modtagelse ved mandskabet og OK Palle Norit (CH/PNG) som bød på aftensmad, og vort grej blev udlosset. Senere på aftenen delvis udpakning og indflytning på Sandodden fangststation.

27. - 28. juli:

Hurtig to-dages tur til Zackenberg for at tilse Nanoks anlæg der. Der bør isættes nyt vindue, idet en bjørn har skadet det nuværende, som er repareret med acryl-plade, men bortset fra dette er stationen nu i meget fin stand. Vi forsøger også at få udflyvningsaftaler og evt. hjemflyvningsaftaler på plads, og det lykkes vist nogenlunde. Der er mange fjeldørred, og en hvalros lod sig se ud for stationen.

29. juli -03. august:

Vi afprøver vor gummibåd, den er lille og handy, forsynet med en 1½ HK motor og belastet med tre mand skyder den en anslået fart af 4 - 6 knob. Det er indlysende, at der ikke kan transporteres store godsmængder med den, men til intern transport i fjordsystemet kan den anvendes, men selvsagt kun kystnært.

Sirius inviterede på tur til Djævlekløften, hvor Kompagniet har en hytte liggende, bygget i 1930. Den er i fin stand, nypappet og med nyt vindue og en kakkelovn af nyere dato. Vi gennemgår det historiske grej, der i tidens løb er havnet her på Sandodden. Det er ikke fordi det drejer sig om store mængder, men udvalget er godt. Specielt interessant er en dagbog, dækkende årene 1929 - 1931, altså fra Kompagniets start, og en kasse fotografier taget, dels af Kompagniets nuværende direktør, Mogens Graae, dels af Sirius-mand Erik Jensen, dækkende årene 1946 - 1957.

En britisk geologisk ekspedition - Cambridge Arctic Shelf Programme - ankommer i et par store gummibåde og indlogerer sig på den nedlagte vejrstation. Deres kendtmand - Ken - er tidligere Sirius-mand, og vi undersøger, om vi kan være til gensidig hjælp mht. udflyvning og/eller hjemflyvning. Alle muligheder for besparelser bør undersøges og tages i anvendelse, så længe de ikke maskerer vore opgaver. De er interesserede og kan muligvis være med i en splitcharter til Island i slutningen af måneden. Vi får se.

På grund af det usædvanligt tørre forår er de sædvanlige snefaner ved Hochstetter helt bortsmeltet og Flugfelag Nordurlands fortæller, at der ikke kan droppes svært grej ved stationen uden stor risiko for at det bliver ødelagt. Vi overvejer, om vi kan transportere kystnært i gummibåden fra airstrippen ved Kap Rink, men piloterne fortæller, at isen ligger tæt ind mod kappet, samt at turen vil være på op mod 30 km.

Vi vurderer, at det vil være tæt på det umulige og desuden for risikabelt - isens bevægelser er ganske uforudsigelige - og er der noget vi for enhver pris vil undgå er det en redningsaktion

iværksat pga. manglende overblik eller fejlvurderinger. Efter flere overvejelser og samtaler med CH/Sirius, beslutter vi at deltage i en depotflyvning nordpå til Ailsa, Mønstedhus og Kildedalen i Ardencaple Fjord, hvor vi - i samarbejde med Sirius - vil renovere den der beliggende tidligere norske fangststation, Ny Jonsbu. Ny Jonsbu stationen er bygget i 1948 af Egil Amsjø og Bjarne Myrvold som erstatning for den nedbrændte station Jonsbu i Peters Bugt. Såfremt Flugfelag's piloter er villige, kan vi på enten ud- eller hjemturen foretage en lav flyrekognoscering over Hochstetter, så vi kan vurdere om der kan landes.

Flytransport Daneborg - Hochstetter synes at være den eneste reelle mulighed for at komme i gang der, under hensyn til den mængde grej vi må have med, såfremt forehavendet skal have udsigt til at lykkes.

4. - 16. august:

Udflyvning med Flugfelag Nordulands TWIN OTTER, tungt lastet med mænd og materiel, deriblandt en trillebør og adskillige spader og skovle. Piloterne oplyser, at airstrippen ved Ny Jonsbu trænger til at "blive jævnet lidt". På vej nordover cirklede vi over Hochstetterstationen "NANOK" i ganske lav højde, og fra luften så stationshuset ud til at være i pæn stand. Piloternes vurdering lød på 70% / 30% landing / ikke landing. Vi ærgrede os naturligvis lidt, for vi troede - tror - på de 70%, men var også godt klar over, at vi kunne have spildt tusindvis af kroner, hvis de ikke kunne have landet. Aftalte at de på en senere flyvning med tomt fly skulle forsøge og dernæst melde tilbage, således at vi har et sikkert beslutningsgrundlag 1996.

Første landing syd for Ailsa, hvor vi lossede depot - og trillebør! Vinden har dannet et hul i jordoverfladen ved hyttehjørnet, og det måtte fyldes for at undgå, at hytten på et lidt længere sigt synker. Alle arbejdede med liv og lyst, piloterne inklusive, og så bar det videre mod næste stop - Mønstedhus. Landede tæt ved stationshuset, som nu ligger 9 store skridt fra skrænten ned mod havet. Det er tydeligt, at havet hvert år æder af tangen, huset er lagt på, og at en flytning, som den i 1954 hvor huset blev rullet 20 m tilbage af Nanoks folk, heriblandt Mogens Graae, må iværksættes indenfor en halv snes år. Selve stationshuset er i god stand, og er netop blevet pappet op af Sirius. Det var en ejendommelig fornemmelse at gense hyttesedler, jeg selv havde lagt der i 1959 og 1960.

Efter depotindlægning og optælling (Sirius) afgang mod Kildedalen og Ny Jonsbu. Vi kom hurtigt fri af tågen, som havde ligget klamt ved Haystack, og mod nord lå Dove Bugt og Koldewey i strålende sol - et prægtigt skue!

Vi landede i Kildedalen på en grusbanke tæt ved stationshuset efter 5 anflyvninger. Johann og Agust, vore piloter, kan deres kram, og ved den 6. anflyvning satte de TWIN OTTEREN præcist på banken. Det var kun 2. gang der var landet her, og nu kom det for en dag, hvad trillebøren og skovlene skulle bruges til. Tværs over "banen" løber nogle smeltevandsgrøfter. Dem ville de gerne have fyldt op, inden de atter kom for at hente os, samt jævnet et par "buler". Ja vel! Banen er 190 m lang.

Udlosning og nedbæring af godset begyndte, og vi var glade, at Sirius havde 3 mand med. De sparede ikke sig selv ved det arbejde, lige så lidt som de gør det ved noget andet. Desværre havde

de ikke tid til en kop kaffe, selvom Martin med stor betænksomhed var gået i forvejen og havde tændt op og hentet vand i den nærliggende elv.

De følgende dage blev stationshuset totalt ribbet for gammelt tagpap, og tusindvis af papsøm hevet ud og samlet op af hensyn til hundenes poter. Området omkring huset er tilsyneladende snebart om vinteren, og henkastede papsøm vil ikke være rare at køre op i efter en lang dags rejse.

Nogle hundrede kilo kul løst henlagt i den gamle badstue blev udbåret i en gammel zinkbalje - den kunne senere anvendes efter sit oprindelige formål.

- et ødelagt vindue blev repareret, og et andet, hvor bjørnen havde været for hårdhændet, blev lukket, og i sideskuret lagde vi gulv af brædder fra den gamle, nu omblæste hytte, som lå splintret et par hundrede meter henne ad stranden (lavet af John Giæver).

Desuden blev et hjørne af hytten, hvor en arrig bjørn havde dasket til, rettet op, og nye brædder isat. Føj dertil en grundig oprydning plus arbejdet på airstrippen, og det bør stå klart, at vi udnyttede tiden godt.

At der så i 2 dage, efter at vi havde afpappet, kom pæne mængder af regn, som bevirkede, at vi måtte rulle underpap ud over taget, og at vandet alligevel dryppede lystigt i sideskurene, nævnes kun for fuldstændighedens skyld.

Den 16. august kl. 21.15 landede TWIN OTTEREN på den nu ganske fine airstrip, medbringende 3 Siriusmænd, og de færdiggjorde arbejdet ved at svejse tagpap på den klargjorte station. Som sædvanlig ingen tid at spille, og kl. 23.30 landede vi på Sirius HQ efter en meget kortvarig mellemlandning på Zackenberg for at samle folk op, som senere skulle videre. Brusebadet samme aften var en ren fornøjelse!

17. - 18. august:

1/3 af ekspeditionen rejste hjem, idet der viste sig en mulighed for, at 1 mand kunne komme med til Akureyri og det gjaldt om at udnytte de foreliggende muligheder, så meget mere som at denne tredjedel kun har normal ferie at rejse i, ikke den næsten ubegrænsede frihed vi andre pensionister nyder.

Samme dag Jens rejste hjemover, tog den resterende ekspedition på en opklaringssejls til Kap Herschell for ved selvsyn at konstatere, hvorvidt denne velbeliggende station evt. kunne fungere som alternativ til næste opgave, hvis denne af uforudsigelige omstændigheder ikke kunne løses. Desværre måtte vi konstatere, at hensynsløse besøgende, manglende vedligeholdelse og ælde - stationen er anlagt i 1927 - har efterladt en hyggelig og spændende fangststation i en tilstand af så fremskredent forfald, at det vil overstige vore kræfter at gå i gang med renoveringen. Hertil kræves både muskelkraft og materialer, som vi ikke for nærværende har til rådighed. Samtlige vinduer og døre er f.eks. manglende eller ubrugelige, ligeså en del aftaget.

19. - 24. august:

Planerne om en historisk samling på Sandodden og Hotel Karina blev gennemdrøftet med CH/PNG, OK Palle Norit, som udtrykte stor begejstring for tanken, og vi enedes om, at det ville være passende og værdifuldt, såfremt en sådan samling kunne stå færdig inden sommeren år 2000, hvor patruljen kan fejre sit første halve århundrede.

Vort eget bådgrej klargøres til henlæggelse for vinteren, påhængsmotoren gennemskylles med ferskvand, depotet pakkes ned, stationen gøres kort sagt vinterklar, og den 24. august flyver vi mod Constable Pynt og efter en overnatning der videre mod Akureyri Keflavik - København, hvortil vi ankom d. 25. august kl. 21.35 lokal tid. Den sidste rejsende - min rygsæk -kom dog først 2 dage senere, men den kom.

Konklusion:

Der er efter vor opfattelse i år opnået følgende:

1. Fangststationen Ny Jonsbu levetidsforlænget godt ind i det 21. århundrede.
2. En solid begyndelse på en historisk samling på Sandodden og enighed om det ønskværdige i, at en sådan samling står færdig senest år 2000, omfattende Sandodden, Hotel Karina og også meget gerne kutteren "AGSUT".
3. En til vished grænsende sandsynlighed for, at vi kan lande på Hochstetter (hvis vi har råd til at leje fly).
4. En understregning af det gode forhold mellem Sirius og NANOK.

Tak for i år.

Til slut ønsker NANOK at takke piloterne for flot flyvning og vore sponsorer, uden hvis hjælp og støtte det hele var forblevet et luftkastel!

Mange tak.

Martin Reenberg, Jens Schultz og Bent Zwergius